

ΠΑΡΑΔΟΞΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ

Οι Ρῶσοι διακρίνονται διὰ τὰς παραδόξους θρησκευτικὰς αἱρέσεις των. Ἀλλὰ παραδοξότεραι εἶνε, ἡ τῶν Φυγάδων, τῶν Ἀκρωτηριαστῶν, τῶν Βωθῶν καὶ τῶν Πηδηκτῶν. Ἀπὸ τὰ ὀνόματά των ἐννοεῖ τις τὰ συστήματά των. Ὁ Ρῶσος περιηγητὴς Τσάκνυ παρῆστη εἰς μίαν τῶν δοξολογιῶν των, καὶ ἰδοὺ πῶς τὴν περιγράφει: «Κάμνουν εὐρύτατον κύκλον οἱ ἄνδρες, ἄλλον δὲ συγκεντρικὸν κύκλον περὶ αὐτοὺς αἱ γυναῖκες. Στρέφονται αἱ μὲν, στρέφονται καὶ οἱ δὲ, ἀλλὰ ἀντιστρόφως· οἱ ἄνδρες πρὸς ἀνατολάς, τὰ θῆλα πρὸς δυσμάς. Καὶ ἐνῶ στρέφονται, κτυπῶσι τοὺς πόδας των ρυθμικῶς. Καὶ ὅσῳ ὁ παρὰδοξος χορὸς ἐξακολουθεῖ, τόσῳ ἡ κίνησις τῶν χορευτῶν ἐπιταχύνεται, τόσῳ δὲ ἄρχονται ἄνδρες καὶ γυναῖκες βαθύνετα καὶ ἀπαρηγόρητα ἀναστενάζοντες.

Αἶφνης λύνονται οἱ κύκλοι· ἕκαστος στρέφεται περὶ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἄξονα· οἱ ἄνδρες δεξιὰ· αἱ γυναῖκες ἀριστερὰ· ἀλλὰ μετὰ τόσης ταχύτητος, ὥστε ἡ μορφή των, τὰ μέλη, καθίστανται ἀδιόρατα καὶ δυσδιάκριτα. Ἀληθεὶς οὐοῦραι. Εἰς τὸ δεύτερον τοῦτο στάδιον τοῦ χοροῦ, εἰς τὸν δεύτερον αὐτὸν τετράχορον ἡ μουσικὴ τῶν ἀναστεναγμῶν λαμβάνει βαγγερικὰς διαστάσεις. Καὶ τότε ἄρχεται τρίτη φιγούρα, ἐν τῇ κορυφοῦσθαι τὴν ἐξαψιν καὶ ἐν τῇ ἐξάπτεσθαι τὴν θεοληψίαν.

Οἱ μονήρεις κύκλοι καὶ αὐθις λύνονται· ἄρχονται δὲ τότε γυμνάσια φρενήρη δρόμου· αἱ γυναῖκες δίκην Μαινάδων, οἱ ἄνδρες ἐκθεβακχευμένοι τρέχουν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ὁ εἰς κατὰ τοῦ ἄλλου, καταδιώκονται, διαγκωνίζονται, διολισθαίνουσι, πίπτουν, ἐγείρονται, λειποθυμοῦν, συνέρχονται καὶ ... φέρετέ μας τὰ ἴδια.

Ὅτε ἀκούεται μία φωνή:

— Ἐρχεται! Ἐρχεται! Τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἔρχεται!

Καὶ τότε ἄρχεται τετάρτη πράξις μελοδραματικωτέρα, πανδαμονιωτέρα. Ἐκαστος θεωρεῖ ἐαυτὸν ἐμπλησθέντα τοῦ ἐπιφοιτήσαντος ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἄρχονται ὅλοι ὁμοῦ, καὶ ἕκαστος ἰδίᾳ, προφητεύοντες, ψάλλοντες, συρίζοντες, στίχους ἀπαγγέλλοντες, κραυγάζοντες, ἰαχοῦντες. Θόρυβος σατανικός, μουσικὴ πανδαμονία.

Πλὴν τῶν αἱρέσεων αὐτῶν, περίεργος αἴρεσις εἶνε ἡ τῶν Εὐνοχίων τῆς κεντρικῆς Ἀσίας, καὶ ἄλλη ἡ τῶν θρησκευτικῶν Μηδενιστῶν, οἵτινες ἐν τῇ κορυφῇ τῆς θρησκομανίας των, ρίπτονται εἰς τὰς φλόγας καὶ ... μηδενίζονται.

Ποτέ! Λέξις ἥτις δὲν σημαίνει τίποτε.

Ἐκεῖνη ἥτις λέγει: ποτέ! δὲν ξεύρει τί λέγει καὶ νὰ μᾶς συμπιθῇ!

Ἐρίστε ποτέ! σημαίνει: πάντοτε!

*

Τὸ κάκωμα εἶνε προπαρασκευὴ μιᾶς εὐχαρίστου ὥρας· τῆς συμφιλώσεως.

Ο ΔΑΡΒΙΝΙΣΜΟΣ ΕΝ Τῇ ΠΟΙΗΣΕΙ ΚΑΙ Τῷ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΙ

Μαίρη Ρόβινσον

Πρὸς τί νὰ κλείωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ νὰ βύωμεν τὰ ὦτα; Τὸ ἰδεῶδες τοῦ καλλιτέχνου καὶ τοῦ ποιητοῦ, αἰφνιδίως εὐρυθέν, ἀποκαλύπτει ἤδη ἐκτάσεις νέας. Πηγαὶ ἐμπνεύσεως καταφαίνονται ἀπανταχόθεν. Ἡ ἐπιστήμη μετέβαλε τὸ πρῶτον τοῦ κόσμου. Συμβαίνει σήμερον ἐν ταῖς ἀνωτάταις σφαίραις τῆς νήσεως, ὥστε τὸ ὅποιον ἀναμνήσκει ἡμῖν τοὺς χρόνους, καθ' οὓς τὰ πνεύματα, ἐλευθερωθέντα παρὰ τοῦ μεγάλου Ἐπικούρου, ἠσθάνθησαν ἐνθουσιασμόν ἀνάμικτον πρὸς ἀνησυχίαν. «Εἰς ἄνθρωπος γεννηθεὶς ἐν Ἑλλάδι, ἔθραυσε τὴν στενὴν ζώνην τῆς φύσεως· τὸ θριαμβεῦον πνεῦμά του, ἐξωτῶν ὁρίων τοῦ κόσμου, διέτρεξε μὲ βήματα γίγαντος τὰ πεδία τοῦ ἀπείρου, καὶ θριαμβεῦον ἐπανῆλθεν ὅπως εἶπη εἰς τοὺς ἀνθρώπους τί δύναται ἡ δὲν δύναται νὰ γεννηθῇ, καὶ πῶς ἡ δύναμις τῶν σωμάτων τελειοῦται, διὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν οὐσίας. Ἐκτοτε ἡ δεισιδαιμονία κατεπατήθη καὶ ἡ νίκη ἡμῶν μᾶς ἐξίσωσε πρὸς τοὺς θεοὺς.»

Οὕτως ὠμίλει ὁ Λουκρήτιος, μετὰ γενναίας προθυμίας, ἥτις καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν μᾶς ἀκόμη θὰ εὗρισκε θέμα ἄξιον πρὸς ἐπασχόλησιν.

Ὁ νεώτερος κόσμος ἔχει τὸν Ἐπίκουρόν του. Ὁ Δαρβίνος μᾶς ἔφερε νέαν ἀποκάλυψιν τῆς φύσεως. Εἶνε ὁ ἡμέτερος μυσταγωγός, ὁ ἡμέτερος προφήτης. Εἴτε τὸ ἠθέλησεν, εἴτε μὴ, σήμερον ἐκ τοῦ λόγου αὐτοῦ τοῦ γονίμου, ἐξέρχονται ἰδαί νεαί, νέα φιλοσοφία, νέα ἠθικὴ, αἰσθηματά, ποίησις. Εἰς τὸ ἐξῆς, διὰ τῶν ὁμμάτων τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός θὰ βλέπωμεν τὴν οἰκουμένην.

Πόσον θὰ διαρκέσῃ τὸ δαρβινικὸν δόγμα, οὐδεὶς δύναται νὰ προείπῃ. Τὰ ἐπιστημονικὰ δόγματα προσομοιάζουσιν, ὡς πρὸς τὴν παρακμὴν, τὰ δόγματα τὰ θρησκευτικά. Δὲν δύνανται νὰ διαρκέσωσιν αἰωνίως, διότι δὲν ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόλυτον. Ἡ ἀλήθεια αὐτῶν εἶνε προσωρινὴ καὶ ἐφήμερος. Δὲν εἶναι ἀληθεῖς, εἰμὴ διὰ μίαν στιγμὴν τοῦ χρόνου, κατὰ μίαν μικρὰν περίοδον τοῦ ἀπείρου. Ἡ ἐπιστήμη τοῦ Δαρβίνου δὲν θὰ εἶνε ἀναμφιβόλως μᾶλλον αἰώνιος ἢ ἡ φιλοσοφία τοῦ Ἐπικούρου. Ἀλλὰ μὲ τί θὰ ἐτρέφετο τὸ πνεῦμα, ἐὰν δὲν ἔξῃ χρόνον τινὰ σχετικόν; Ἡ θεωρία τῆς ἐξελίξεως ἐπιβάλλεται εἰς τὰς συγχρόνους ψυχάς, δεσπόζει αὐτῶν· καὶ οὐ μόνον ταῖς ὑπαγορεύει καθαρὰς ἐννοίας, ἀλλὰ τροποποιεῖ καὶ τὰς προλήψεις των, τὰ πλαστικὰ ὀνειροπολήματά των, καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ ἐνστικτὰ των.

Εἰς μόνος ἄνθρωπος κατώρθωσε λοιπὸν τοσαῦτα; Εἰς μόνος ἄνθρωπος ἐκ νέου μᾶς ἐδημιούργησεν; Εἰς μόνος ἄνθρωπος διέπλανε γενεάς; Οὐχί, ἀναμφιβόλως. Ὁ δαρβινισμὸς δὲν εἶνε ἄλλο, εἰμὴ τὸ τέλος, εἰς ὃ καταλήγουσι πᾶσαι αἱ νεώτεραι ἐπιστῆμαι. Χιλιάδες διανοιῶν συνετέλεσαν εἰς αὐτόν. Ἀπερρόφησε τὰς παμμεγέθεις ἐργασίας τῶν Λαμάρκ καὶ τῶν Ζο-

φρουᾶ-Σαϊντ-Γλαίρ, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Δαρβίνου, τὸ ὁποῖον προφέρομεν, εἶνε μᾶλλον ὄνομα συμβόλου παρὰ ἀνθρώπου. Ἡ ἀνθρωπότης δὲν ἐξηρτάτο ἀφ' ἐνὸς ἀτόμου, ἀλλὰ μόνη καὶ ὁλόκληρος εἰργάσθη, ὅπως γίνηται δαρβινική.

Καὶ εἶνε σήμερον τοιαύτη, ἐκ σκέψεως, ἐκ πεποιθήσεως καὶ ἐκ κλίσεως. Εἶνε μέχρι μυελοῦ τῶν ὀστέων. Ἐκ τούτου προκύπτουσιν ἀνησυχίαι, ταραχαὶ ἀγνωστοὶ μέχρι τοῦδε, αἰσθήματα πρωτοφανῆ, φθόγγοι πρωτόκουστοι. Προκύπτει μία νέα ποίησις, ἥτις ψελλίζει ἀκόμη, ἥτις εἶνε σκοτεινὴ καὶ χαρίεσσα γλῶσσα, ἀκουσμένη τὴν χαραυγὴν.

Ἡ δεσποινὶς Μαίρη Ρόβινσον ψελλίζει μετ' ἀγχινοῖας τὴν γλῶσσαν τῶν νεωτέρων γενεῶν. Τὴν ἡγνοοῦμεν χθές, μᾶς θέλγει σήμερον.

Ἡ δεσποινὶς Μαίρη Ρόβινσον, εἶνε αἰδὸς τοῦ ἰδεώδους. Δι' αὐτὴν τὰ ἀντικείμενα εἶνε σύμβολα μιᾶς ιδέας. Ἡ οἰκουμένη δὲν ἔχει σημασίαν ἄλλην, εἰμὴ ἐκείνην, ἣν τινα τὸ πνεῦμα ἀποδίδει αὐτῇ, καὶ ἡ φύσις ἐξελίσσει εἰκόνας, ὧν ἡ ιδέα ἐνυπάρχει ἐν τῷ πνεύματι τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ κ. Ἰάκωβος Δαρμέστερ, ὁ μεταφράσας εἰς τὸ πεζὸν γαλλιστὶ τεμάχιά τινα τῶν ποιήσεων τῆς Ἀγγλίδος ποιητρίας, καταδεικνύει τοὺς κινδύνους τῆς τοιαύτης ποιήσεως, καὶ λέγει, μεθ' ὁποίας ἐπιτυχοῦς ἐπιτειδιότητος ἡ ποιήτρια ἀπέφυγεν αὐτοῦς. «Ἡ μεταγγίσις αὐτῇ ἡ ἀδιάκοπος, λέγει, τῆς ἀγχίνου ψυχῆς πρὸς τὴν ἀδρανῆ φύσιν, τῆς μυστηριώδους φύσεως πρὸς τὴν ἀμαθῆ ψυχὴν, τῆς πεπερασμένης ψυχῆς πρὸς τὴν ἀπειρον ψυχὴν, συνεπιφέρει κατ' ἀνάγκην ἐν ἀόριστον καὶ ἀμυδρὸν, ὅπερ εὐκόλως καταλήγει εἰς τὸ μηδέν. Ὁ χαρακτήρ ὅμως, ὁ διακρίνων τὰς ποιήσεις περὶ ὧν ὁ λόγος, ὅστις παρέχει εἰς αὐτὰς μίαν θέσιν εἰς τὸ σύνολον τῶν ἰδεωδῶν ἔργων, εἶνε ὁ στενὸς σύνδεσμος δύο χαρισμάτων σπανίως συναντωμένων ἡ διαύγεια τῆς σκέψεως ἐν τῇ ἐντάσει τῆς οὐνευροπολήσεως. Ἐνταῦθα ἡ ψυχὴ τῆς ποιητρίας προσλαμβάνει ἀγχινοῖαν μελετητικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν, ἢ μᾶλλον, ποίησις, σκέψις καὶ ἐπιστήμη δὲν εἶνε ἐνταῦθα, εἰμὴ αἱ πολλαπλαῖ μορφαὶ τῆς αὐτῆς φαντασίας, ἀπείρως εὐαισθήτου, βαθείας καὶ εὐλκρινοῦς»

Ἡ δεσποινὶς Μαίρη Ρόβινσον δὲν ἐγκλείει ἐν τῇ δημιουργίᾳ τῆς δόγματα πεπαλαιωμένα. Δι' αὐτὴν ὁ Λόγος δὲν ἀπεκαλύφθη μόνον ἐπὶ τῶν ἀγίων ὁρέων, περὶ τῶν ὁποίων λαλεῖ ἡ Γραφή. Βλέπει «θεὸν φλογίζοντα ἐν πάσῃ βάτῃ». Ὁ οὐρανὸς τῶν Θεολόγων τῇ φαίνεται κατακνημένος εἰς τὸ ἐξῆς ὑπὸ ματαίων φαντασμάτων. «Ἐκεῖ ἐπάνω, λέγει, οἱ ἄγγελοι εἶνε ὠχροί, διότι ὅλοι εἶνε νεκροί, καὶ ἀπασαι αἱ λύραι τῆς Ἑδῆς δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ τοὺς κάμουν νὰ οὐνευροπολήσωσιν, ὅτι δὲν ἀπέθανον».

Αἰσθάνεται, ὅτι ἡ ζωὴ εἶνε βραχεῖα, καὶ διὰ νὰ τὴν μηκύνῃ, προσθέτει εἰς αὐτὴν τὰς ἀναμνήσεις τῶν χρόνων, οἵτινες δὲν ὑπάρχουσι πλέον. Λέγει ἐπιχαρίτως: «Ἡ σειρὴν ἀγαπᾷ τὴν θαλάσσαν, καὶ ἐγὼ ἀγαπῶ τὸ παρελθόν».

Δὲν ἐλπίζει ποσῶς εἰς τὴν ἀθανασία τοῦ ἀνθρώπου ἀτόμου, καὶ ὅπως παρηγορηθῇ διὰ τὴν τε-

θηκυῖαν ταύτην πίστιν, ἀρέσκειται εἰς τὰς οὐνευροπολήσεις ἐτέρας τινὲς ἀθανασίας, μὴ δυναμένης εὐκόλως ν' ἀποκτηθῇ, ἣν δὲν δυνάμεθα εἰμὴ ἐκ τῶν προτέρων ν' ἀπολαύσωμεν, καί ἤτις εἰς ὀλίγιστους τῶν ἀνθρώπων εἶνε προωρισμένη. Ἐννοεῖ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἀνθρώπων.

«Εὐωδία χόρτων, ταύτην τὴν στιγμὴν μὲ στέλλει, ὅπως οὐνευροπολήσω ἐπὶ τῶν νεκρῶν, οἵτινες κοιμῶνται εἰς τὰ πεδία τοῦ Μαραθῶνος, τὰ καταφύτα μὲ μάρathon. Τὰ ἄνθη μου, τὰ ὄνειρά μου, καὶ ἐγὼ ἡ ἰδία, θὰ ἀναπαυθῶμεν μίαν ἡμέραν νεκροί, ὅπως αὐτοί. Τὰ ἄνθη μαραίνονται, τὰ ὄνειρα διαλύονται, οἱ ἀνθρωποὶ ἀποθνήσκουσιν· ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἀποθνήσκει ἡ ψυχὴ, ἥτις κατῴρθωσε τοιαῦτα ἔργα. Ἀφήνει τὸν κόσμον ἀντισμένον μετὰ τῶν ἀναμνήσεων».

Ὁ ἔρω, ἥτοι τὸ ἐνστικτον τοῦ παρέχειν σεαυτὸν, ἡ ἀνάγκη τοῦ ζῆν ἐν ξένῃ ὑπάρξει, ὅπως ὁ Θεὸς ζῇ εἰς πάντα τὰ ὄντα, εἶνε εἰς τοιοῦτον βαθμὸν φυσικὸς εἰς τὸν ἀνθρωπον, ὥστε καὶ αἱ σκληρότεροι φιλοσοφίαι, θὰ κατορθώσωσιν ἴσως νὰ τὸν καταθλίψωσι, ποτὲ ὅμως καὶ νὰ τὸν ἐξαφανίσωσιν.

Ἄλλως δὲ, ἐὰν ὑπάρχῃ φιλοσοφία, ἥτις συμφωνεῖ μετὰ τὸν ἔρωτα κάλλιον πάσης ἄλλης, δὲν θὰ εἶνε αὐτὴ ἡ θλιβερώτερη, ἢ μᾶλλον ἀπελπιστικὴ πασῶν τῶν ἄλλων; Ὁ ἔρω ἐγεννήθη ἐκ τῆς βαθυτέρας ἡμῶν λύπης. Ἐγεννήθη ἐκ τῆς κακίας καὶ τοῦ θανάτου. Ἄνευ τοῦ θανάτου, δὲν θὰ ἡδυνάμεθα ἴσως οὐδὲ νὰ φαντασθῶμεν αὐτόν. Οἱ ποιηταὶ δὲν ἡδυνήθησαν νὰ ἀποδώσωσιν αὐτόν εἰς τοὺς ἀγγέλους, εἰμὴ ἀφαιροῦντες τὴν μακαριότητα αὐτῶν καὶ ἐκτιθέντες αὐτοὺς εἰς τὰς θλίψεις τῆς γῆς. Ἐχει τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐκ τῆς θλίψεως ὁ ἔρω· καὶ αὐτὸς οὗτος δὲν εἶνε ἄλλο, εἰμὴ, μία θλίψις προτιμότερα τῆς χαρᾶς. Οὕτω, δὲν πρέπει νὰ ἐκπλαγῶμεν ἀκούοντες τὴν πνευματικὴν τοῦ Δαρβίνου θυγατέρα, ψάλλουσαν εἰς τὸν ἔρωτα ὥδ' ἀς περιπαθεῖς:

«Τίς θὰ εἴπῃ τὸ χρῶμα τῆς ἐλαίας;

»Τὸν χειμῶνα, ἐπὶ τῆς κιτρινισμένης γῆς, εἰσὶ κυανᾶ. Ὁ ἄνεμος δύναται νὰ μετατρέψῃ τὸ πράσινον αὐτῶν εἰς λευκὸν ἢ εἰς στακτόχρουν. Ἀλλ' ὁποῖον δὴποτε καὶ ἂν εἶνε τὸ χρῶμα αὐτῶν, εἶνε πάντοτε ἐλαῖαι.

»Εἶνε ἐλαῖαι πάντοτε, εἴτε στακτόχρουν, εἴτε λευκαί, ὅπως ὁ ἔρω εἶνε πάντοτε ἔρω, ἐν τῷ μέσῳ τῶν βασάνων ἢ τῆς χαρᾶς.

»Εἶνε πάντοτε ἐλαῖαι, εἴτε χειμῶν εἶνε εἴτε θέρος, καθὼς καὶ ὁ ἔρω εἶνε πάντοτε ἔρω, εἰς τοὺς θρήνους ἢ εἰς τὴν χαράν.»

Ἡ φυσικὴ φιλοσοφία, ἥτις δὲν ἀφαιρεῖ ἐκ τοῦ ἔρωτος οὔτε τὴν χαράν τοῦ οὔτε τὰς θλίψεις τοῦ, δὲν τῇ στερεῖ οὔτε τῆς ὑπερηφανείας τοῦ. Ἀκούσατε τὴν Μαίρη Ρόβινσον.

«Ἐπεριδιαβαζόμεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐλαϊῶνος, καὶ συνδιελεγόμεθα ὁμοῦ, ἄχρις οὗ ἐπλανήθημεν ἐκ τῆς ὁδοῦ».

«Συνηντήσαμεν, τέλος, χωρικὸν, κεκυρωμένον ὑπὸ τοῦ γήρατος καὶ συντετριμμένον, ὅστις συνέθλιβε σταφυλὰς ἐν τινὶ ἀγγεῖῳ ἐξ ἀργίλλου· ὅστις συνέθλιβε σταφυλὰς διὰ τὸν δεύτερον οἶνον».

«Δὲν ἐπίομεν ἐξ αὐτοῦ, ὡς ἔρω μου, καὶ τὸν ἀφῆ-

καμιν νὰ συνθλίβῃ τὰς σταφυλὰς, τὰς ἀρκούντως συνθλιβείσας ἤδη. Ἐκείνος εἶχε τὸν ἰσχνόν του οἶνον, καὶ ἡμεῖς τὸν ἔρωτα ἡμῶν».

Οἱ ἐρωτευμένοι ἐδείξαν ποτὲ ὠραιότεραν ὑπερφάνειαν, καὶ ἀνέμιζαν ποτὲ μείζονα ἀκαταδεξίαν εἰς τὴν ἐντέλειαν τῆς ἡδονῆς αὐτῶν; Ἀλλ' ἡ ἔξοχος αὕτη χαρὰ παρέρχεται ταχέως. Ἡ ποιήτρια σκέπτεται, ὅτι ἐν τῇ λυπηρᾷ παρόδῳ πάντων ἐν γένει τῶν πραγμάτων, ὁ ἔρως παρέρχεται ταχύτερον παντὸς ἄλλου. Λέγει:

«Ὁ ἔρως εἶνε πτηνόν, τὸ ὅποιον ἐκλαρυγγίζεται διὰ τὴν ψάλλη».

«Ὁ ἔρως εἶνε τὸ ρόδον, ὅπερ φυλλοροεῖ».

«Ὁ ἔρως εἶνε ἡ μέλισσα, ἥτις θνήσκει ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτῆς κέντρου».

«Ὁ ἔρως εἶνε ἡ καρδία ἡ συντετριμμένη, εἶνε ὁ τελευταῖος ἀποχαιρετισμὸς, εἶνε αἱ θνήσκουσαι χεῖρες, αἵτινες ἐξ ἀπελπισμοῦ συστρέφονται. ὦ! ποτὲ μὴν ἀγαπᾶτε!»

Δὲν τῇ μένει λοιπὸν, εἰμὴ ἡ ἐγκαρτέρησις. Ἀλλὰ τὸ εὐγενὲς πλάσμα, εἰς τὴν ἐγκαρτέρησιν δίδει τὸ ὄνομα τῆς εὐχαριστήσεως.

»Τὰ κρίνά μου τὰ ἔχοντα παθητικὴν εὐωδίαν, ἀπέθανον· τὰ πορφυρὰ ρόδα, τὰ βασιλικὰ ρόδα τοῦ ἔρωτος, ἐφυλλορόησαν. Ἀλλ' ἡ καρδία μου καὶ ὁ κῆ- πός μου εἰσὶν ἐσπαρμένα μὲ τὰ ἄνθη τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς εὐχαριστήσεως.»

Ἐγκαρτερεῖ μεθ' ἀγίας χαρῶς, ἡ μεγάλη ψυχὴ!

Τοιαύτη εἶνε ἡ Μαίρη Ρόβινσον, ἔξοχος ψυχὴ, ψάλλουσα νέα καὶ πρωτοφανῆ πράγματα.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ)

ΠΥΚΝΩΣΑΤΕ ΤΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΝ

Ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ εἶνε αἰτία, συγχρόνως δὲ καὶ ἀποτέλεσμα πολιτισμοῦ. Ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπηκόων, ἔλκεν ὁ Βωμπάν, καταμετρεῖται τὸ μεγαλεῖον τῶν βασιλείων. Ὅσον εἰς πληθυσμὸς εἶνε πυκνότερος, τόσον ὑπάρχει ἔλπις νὰ ἐπέλθῃ βελτίωσις αὐτοῦ δι' ἐπιλογῆς· τόσον ὑπάρχει βεβαιότης γεννήσεως ἀνδρῶν ἐξόχων, ὧν ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ ἐργασία συντελοῦσιν εἰς αὐξήσιν τῆς εὐημερίας καὶ τῆς εὐδαιμονίας ἐνὸς τόπου· τόσον ἡ γῆ καλλιεργεῖται πλείοτερον, τόσον αἱ ἐσοδαίει ἀποβαίνουσι θαυμάσιαι.

Καὶ τώρα, ἀνέγνωτε τοὺς ἀριθμοὺς αὐτοὺς, διὰ νὰ ἴδῃτε τὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον λοιπὸν ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων εἶνε ἐν

Βελγίω	192	Ρουμανία	41
Ὀλλανδία	128	Σερβία	38
Μ. Βρετανία	112	Ἰσπανία	35
Ἰταλία	99	Ἑλλάς	30
Γερμανία	84	Τουρκία	27
Γαλλία	71	Μαυροβουνίω	26
Ἑλβετία	69	Ρωσία	16
Αὐστρουγγαρία	61	Σουηδία	10
Δανία	51,4	Νορβηγία	5,8
Πορτογαλλία	51		

Ἐφαρμόζεται δὲ εἰς τοὺς γειτονικοὺς πληθυσμοὺς διαφόρου πυκνότητος, ὅ, τι γίνεται εἰς δύο ὑγρὰ ἐπίσης διαφόρου πυκνότητος: τὸ πυκνότερον γύνεται εἰς τὸ ὀλιγώτερον πυκνόν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος εἶνε πυκνότερος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Τουρκίας, διὰ τοῦτο ἡ Ἑλλὰς κάθε τόσο χύνηται εἰς τὴν Τουρκίαν.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Τὸ περιεργότερον πρᾶγμα τὸ ὅποιον ἀποβιβαζόμενός τις εἰς Νέαν Ὑόρκην ἀπαντᾷ εἶνε ὁ λεγόμενος ἐναέριος σιδηρόδρομος, ἡ ὑψώμενος, ὡς τὸν λέγουσι οἱ Ἀμερικανοί. Ὁ ἐναέριος οὗτος σιδηρόδρομος ἀποτελεῖται ἐκ σιδηρῶν δοκῶν στηριζομένων ἐπὶ σιδηρῶν στύλων κατὰ ζεύγη. Ἐπὶ τῶν δοκῶν τούτων διέρχεται ὁ σιδηρόδρομος, διαθέων πολλάκις ὡς ὄφει τὰς στενοτέρας καὶ σκολιωτέρας ὁδοὺς. Οὕτω αἱ ἀμαξαὶ τῶν ἐπιβατῶν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰ δευτέρα ἢ τρίτα πατώματα τῶν οἰκιῶν, δύναται τις δὲ πολλάκις νὰ σφίξῃ τὴν χεῖρα Ἀμερικανίδος τινος ἰσταμένης ἐπὶ τοῦ παραθύρου, ἀν' ἑτυχὲς νὰ τὴν γνωρίσῃ, νὰ περιεργασθῇ δὲ ὅλα τὰ πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἐναερίου δωμάτια, κοιτῶνας, αἰθούσας, ἐστιατόρια. Ἐνῶ δὲ ὁ ἐναέριος συρρίζει καὶ τρέχει καὶ μαίνεται, κάτωθεν αὐτοῦ ἐσμὸς λεωφορείων, ἀμαζῶν γυρολόγων ἀποτελεῖ εἰκόνα τοῦ ἐπιγείου. Ἐντὸς πόσων δὲ μηνῶν νομίζετε ὅτι ἐτελείωσεν ὁ ἐναέριος οὗτος σιδηρόδρομος μήκους 18 χιλιαμέτρων; Ἐντὸς ἐξ ὀνόντων μηνῶν. Ὅσοι δηλαδὴ χρειάζονται ἐδῶ διὰ νὰ τεθοῦν τὰ θαμέλια μιᾶς προσωρινῆς ἰσογείου αἰθούσης δικαστηρίων. Ὁ δὲ Ἐναέριος οὗτος δὲν εἶναι στενὸς σιδηρόδρομος· ἀλλὰ πλατὺς, ἥτοι 1^μ 450. Αἱ δὲ ἀμαξαὶ ἔχουν μῆκος μὲν 11^μ 30, πλάτος δὲ 2^μ 70. Ἐκάστη ἀμαξοστοιχία ἀποτελεῖται ὑπὸ τεσσάρων ἀμαζῶν καὶ μιᾶς ἀτμομηχανῆς. Ἡ κυκλοφορία ἐπὶ τοῦ ἐναερίου αὐτοῦ σιδηρόδρομου οὐδένα ἐπάγεται κίνδυνον, διότι αἱ γέφυραι ἔχουσιν ἐκατέρωθεν κιγλιδιώματα, συνάμα ἔχουσι ληφθῇ ὅλα τὰ προφυλακτικὰ μέτρα πρὸς ἀποσώθῃσιν τῶν ἀμυθῶν καταστροφῶν, τὰς ὁποίας θὰ συνεπήγετο ἡ ἀπὸ τοιοῦτου ὕψους ἐκτροχίας. Ἀλλὰ τί τραβοῦν οἱ γείτονες, ἥτοι οἱ περίοικοι. Διότι ὁ Ἐναέριος περνᾷ, ὡς σὰς εἶπομεν, ἀπὸ τῆς γειτονίας. Ὅλος ὁ καπνὸς τῶν ἀτμομηχανῶν, ὅλαι αἱ δυσωδίαί, ὅλος ὁ φοβερός θόρυβος — διότι τὰ τραῖνα ἀναχωροῦν κάθε τρία λεπτά — ὅλαι αἱ ἐνοχλήσεις τοῦ νὰ ἔχουν χιλιάδες ἐπιβατῶν τὰ βλέμματα ἐντὸς τῶν κοιτῶνων τῶν — ὅλα αὐτὰ εἶνε εἰς βάρος τῶν. Αἱ τρίχες τῶν ἀξιώσιμων μηχανικῶν μας βεβαίως ἀνορθοῦνται πληροφροῦμένων τοιαῦτα πράγματα, ἀφοῦ ἐκήρυξαν ὡς ἐπαναστατικὸν τὸν ἐκ τοῦ πιεστηρίου θόρυβόν μας καὶ ἐγνωμοδότησαν νὰ μετατοπισθῇ ἔξω τῆς πόλεως διὰ τὸν Ἐναέριον τὸ ὀλιγώτερον θὰ ἐγνωμοδό- τουν νὰ μετατοπισθῇ εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· ἀλλ' οἱ Ἀμερικανοὶ ὑποφέρουν ὅλας αὐτὰς τὰς ἐνοχλήσεις, ἀποζημιούμενοι διὰ τὰς εὐκολίας, ἃς τοῖς παρέχει ὁ Ἐναέριος, μετακομίζων κατ' ἔτος 60 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων.